

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ
КАФЕДРА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету
І. С. Бондаренко
_____ 2023

ЮРИДИЧНА ЛІНГВІСТИКА
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістра
денної (очної) форми здобуття освіти
спеціальності 035 філологія
спеціалізація 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша
- польська

освітньо-професійна програма: Переклад та міжкультурні комунікації

Укладач : Мацегора І.Л., кандидат філологічних наук, доцент, доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри слов'янської філології
Протокол № 1 від "30" серпня 2023 р.
Завідувач кафедри слов'янської філології
І.Я. Павленко

Ухвалено науково-методичною радою
факультету філологічного
Протокол № 1 від "05" вересня 2023 р.
Голова науково-методичної ради
факультету І. Л. Мацегора

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис) (ініціали, прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 03-Гуманітарні науки	Кількість кредитів – 3	<i>вибіркова</i>	
Спеціальність 035 філологія	Загальна кількість годин – 90	професійної підготовки освітньої програми	
Спеціалізація 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - польська		Семестр:	
Освітньо-професійна програма Переклад та міжкультурні комунікації	Змістових модулів – 4	3 - й	
		Лекції	
Освітньо-професійна програма Переклад та міжкультурні комунікації	Змістових модулів – 4	12 год.	
		Практичні	
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 3	10	
		Самостійна робота	
		68 год.	
		Вид підсумкового семестрового контролю: <i>залік</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Юридична лінгвістика» є формування основ дослідницької й виробничо-прикладної діяльності в сфері юридичної лінгвістики, підготовка магістрів філології, що володіють комплексною компетенцією у галузі юридико-лінгвістичного дослідження текстів, що продукуються у сфері судочинства.

Опанування навчальної дисципліни дозволить магістрантам сформувати експертно орієнтоване мислення фахівця, що використовує мову права як інструмент у правотворчій, правозастосовній, перекладацькій діяльності. **Завдання** навчальної дисципліни:

- підготовка магістранта до професійної діяльності, що вимагає поглибленої підготовки у галузі науково-дослідної й прикладної діяльності в аспекті юридичної лінгвістики;
- формування володіння сучасними, у тому числі міждисциплінарними, методами дослідження текстів;
- формування вміння орієнтуватися в різних мовних ситуаціях, адекватно реалізовувати свої комунікативні наміри.

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи, що забезпечують досягнення результатів навчання та компетентностей
<p>ІК Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується б невизначеністю умов і вимог</p>	<p>Методи навчання: Пояснювально-ілюстративний (інтерактивна лекція, лекція з мультимедійною презентацією; проблемна лекція); частково-пошуковий (бесіда); репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою); інтерактивні(тренінгові вправи).</p> <p>Підсумкові контрольні заходи: залік. Поточні контрольні заходи: контрольні роботи, виконання тестових завдань в системі Moodle, підготовка презентацій, виступи на практичних заняттях, виконання практичних вправ.</p>
<p>ПРН -4.Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування, а також уміння долати психологічну інерцію при здійсненні філологічних наукових досліджень.</p> <p>СК-4 Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.</p>	<p>Методи навчання: Пояснювально-ілюстративний (інтерактивна лекція, лекція з мультимедійною презентацією; проблемна лекція); частково-пошуковий (бесіда); репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою); інтерактивні (рольові ігри, тренінгові вправи).</p> <p>Підсумкові контрольні заходи: залік. Поточні контрольні заходи: контрольні роботи, виконання тестових завдань в системі Moodle, підготовка презентацій, виступи на практичних заняттях, виконання практичних вправах.</p>

<p>ПРН-9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.</p> <p>СК-6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.</p> <p>СК-10 Здатність організувати та підтримувати спілкування різними мовами у різних сферах діяльності та за різних умов.</p> <p>ПРН-5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня, мотивувати та психологічно регулювати поведінку учасників спілкування, спираючись на психологію малих груп і міжгрупову взаємодію, філософію і психологію міжособистісного та міжкультурного спілкування.</p>	<p>Методи навчання: Пояснювально-ілюстративний (інтерактивна лекція, лекція з мультимедійною презентацією; проблемна лекція); частково-пошуковий (бесіда); репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою); інтерактивні (рольові ігри, тренінгові вправи).</p> <p>Підсумкові контрольні заходи: залік. Поточні контрольні заходи: контрольні роботи, виконання тестових завдань в системі Moodle, підготовка презентацій, виступи на практичних заняттях, виконання практичних вправ</p> <p>Методи навчання: Пояснювально-ілюстративний (інтерактивна лекція, лекція з мультимедійною презентацією; проблемна лекція); частково-пошуковий (бесіда); репродуктивний (робота з навчально-методичною літературою); інтерактивні (рольові ігри, тренінгові вправи).</p> <p>Підсумкові контрольні заходи: залік. Поточні контрольні заходи: контрольні роботи, виконання тестових завдань в системі Moodle, підготовка презентацій, виступи на практичних заняттях, виконання практичних вправ</p>
--	---

Міждисциплінарні зв'язки. Курс пов'язаний із дисциплінами загальної підготовки («Порівняльно-історичне та типологічне мовознавство») та дисциплінами професійної підготовки у межах спеціальності та освітньої програми («Спічрайтинг у перекладацькій діяльності», «Практикум перекладу»).

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-практичні засади юридичної лінгвістики

Тема 1. Вступ до юридичної лінгвістики. Лінгвістичний статус мови права

Передумови виникнення юридичної лінгвістики. Лінгвістичні основи формування науки про мову та право. Мова права та правника в юридичній

доктрині. Лінгвістичний статус правової та правничої мов. Лінгвостилістичні параметри мови права.

Тема 2. Юридична термінологія, юридична текстологія та юридична герменевтика у правотворчості та правозастосуванні. Поняття про текст нормативно-правового акта. Макро- та мікрокомпозиція нормативно-правових актів. Логіко-семантична та тема-рематична структура правового припису. Категорії комунікативності, перформативності, когерентності та інтертекстуальності в текстах нормативно-правових актів. Лексичні особливості текстів НПА. Морфологічні та синтаксичні ознаки текстів НПА

Змістовий модуль 2. Юридична техніка та інтерпретація юридичних текстів

Тема 3. Юридична герменевтика. Лінгвістичні аспекти юридичної техніки. Поняття інтерпретації юридичних текстів. Юридико-лінгвістичне, системне та функціональне тлумачення юридичних текстів. Принципи та основні правила інтерпретації юридичних текстів. Поняття юридичної техніки. Логіко-лінгвістичні вимоги юридичної техніки. Юридичні дефініції як прийом юридичної техніки. Юридичні презумпції як прийом юридичної техніки. Юридичні фікції як прийом юридичної техніки. Логіко-лінгвістична експертиза законопроектів.

Тема 4. Правовий та судовий переклад. Судова мовленнєва діяльність. Специфіка перекладу юридичних текстів. Правовий переклад і особливості мовних та правових систем. Культурний та суспільний вимір перекладу юридичних текстів. Переклад у досудовому допиті. Судовий переклад. Термінологічні проблеми, пов'язані із судовим перекладом.

Змістовий модуль 3. Основи лінгвокофліктології

Тема 5. Конфліктне функціонування мови. Поняття лінгвоправового конфлікту. Маркери конфліктного комунікативного акту. Лінгвоюридики та поняття юридикації мови. Мовні правопорушення та мовна агресія і мовне насилля. Поняття мовного екстремізму

Тема 6. Лінгвістичний і юридичний статус інвективи. Поняття інвективи та інвективності. Різновиди інвективи. Функції інвективної лексики. Інвективний дискурс: образливість, непристойність та вульгарність. Поняття табуованості. Шкала лексичної інвективності. Стратегія дискредитації та мовленнєві тактики її реалізації.

Змістовий модуль 4. Основи лінгвістичного експертування

Тема 7. Юридичний статус лінгвістичної експертизи. Регламентация експертної діяльності у законодавстві. Лінгвістична експертиза в юридико-правових документах. Лінгвістична експертиза в юридичній сфері зарубіжних країн.

Тема 8. Вербальні лінгвістичні експертизи. Типи експертиз за змістовно-структурними характеристиками. Типи експертиз за функціональною спрямованістю. Типи експертиз за комунікативними сферами.

Тема 9. Лінгвістичний потенціал невербальних експертиз. Судові експертизи (філологічний складник). Почеркознавча авторознавча експертиза. Експертиза відеозвукозапису. Психолого-лінгвістична експертиза. Експертиза у сфері інтелектуальної власності.

Тема 10. Маніпулятивне функціонування мови. Поняття мовної сугестії. Базові концепти сугестивного висловлювання. Проблема визначення мовленнєвого маніпулювання. Мовленнєве шахрайство. Мовленнєві тактики та засоби. Маніпулятивний текст як предмет судового розгляду. Мовно-рівневі характеристики сугестивного тексту.

Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні Заняття, год		Практичні Заняття, год		о/д ф.	з/ди ст ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/ди ст ф.	о/д ф.	з/ди ст ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	12	4	2		2		8		7	8	15
2	12	4	2		2		8		7	8	15
3	12	4	2		2		8		7	8	15
4	24	10	6		4		14		7	8	15
Усього за змістові модулі	60	22	12		10		38		28	32	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30						30				40
Загалом	90						68				100

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/ди ст ф.
1	2	3	4
1	Вступ до юридичної лінгвістики. Лінгвістичний статус мови права	2	
2	Правовий та судовий переклад. Судова мовленнєва діяльність.	2	
3	Конфліктне функціонування мови	2	
4	Юридичний статус лінгвістичної експертизи	2	
4	Вербальні лінгвістичні експертизи	2	
4	Маніпулятивне функціонування мови.	2	
Разом		12	

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/ди ст ф.
	2	3	4
1	Юридична термінологія, юридична текстологія та юридична герменевтика у правотворчості та правозастосуванні	2	
2	Юридична герменевтика. Лінгвістичні аспекти юридичної техніки	2	
3	Лінгвістичний і юридичний статус інвективи	2	
4	Лінгвістичний потенціал невербальних експертиз	2	
4	Маніпулятивне функціонування мови	2	
Разом		10	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Види поточних контрольних заходів	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Тестування з теоретичних питань	Питання для підготовки: 1. Передумови виникнення	Всебічно розкриває зміст теоретичних	

		<p>юридичної лінгвістики.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Лінгвістичні основи формування науки про мову та право. 3. Мова права та правника в юридичній доктрині. 4. Лінгвістичний статус правової та правничої мов. 5. Лінгвостилістичні параметри мови права. 6. Поняття про текст нормативно-правового акта. 7. Макро- та мікрокомпозиція нормативно-правових актів. 8. Логіко-семантична та тема-рематична структура правового припису. 9. Категорії комунікативності, перформативності, когерентності та інтертекстуальності в текстах нормативно-правових актів. 10. Лексичні особливості текстів НПА. 11. Морфологічні та синтаксичні ознаки текстів НПА 	питань,використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.	
	Практичне завдання	Виконання практичного завдання, юрислінгвістичний аналіз документів	Правильність виконання завдання	
Усього за ЗМ 1	15	7	8	
2	Тестування з теоретичних питань	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття інтерпретації юридичних текстів. 2. Юридико-лінгвістичне, системне та функціональне тлумачення юридичних текстів. 3. Принципи та основні правила інтерпретації юридичних текстів. 4. Поняття юридичної техніки. Логіко-лінгвістичні вимоги юридичної техніки. 5. Юридичні дефініції як прийом юридичної техніки. 6. Юридичні презумпції як 	Всебічно розкриває зміст теоретичних питань,використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.	

		<p>прийом юридичної техніки.</p> <p>7. Юридичні фікції як прийом юридичної техніки.</p> <p>8. Логіко-лінгвістична експертиза законопроектів.</p> <p>9. Правовий переклад і особливості мовних та правових систем.</p> <p>10. Культурний та суспільний вимір перекладу юридичних текстів.</p> <p>11. Переклад у досудовому допиті.</p> <p>12. Судовий переклад.</p> <p>13. Термінологічні проблеми, пов'язані із судовим перекладом.</p>		
	Практичне завдання	Інтерпретація юридичного тексту, виконання перекладу юридичного тексту	Правильно виконані завдання	
Усього за ЗМ 2	15	7	8	
3	Тестування з теоретичних питань	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття лінгвоправового конфлікту. 2. Маркери конфліктного комунікативного акту. 3. Лінгвоюрисди та поняття юридизації мови. 4. Мовні правопорушення та мовна агресія і мовне насилля. 5. Поняття мовного екстремізму. 6. Поняття інвективи та інвективності. 7. Різновиди інвективи. 8. Функції інвективної лексики. 9. Інвективний дискурс: образливість, непристойність та вульгарність. 10. Поняття табуованості. 11. Шкала лексичної інвективності. 12. Стратегія дискредитації та мовленнєві тактики її реалізації. 	Всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.	

	Практичне завдання	Дослідження конфліктного тексту		
Усього за ЗМЗ	15	7	8	
4	Тестування з теоретичних питань	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Регламентація експертної діяльності у законодавстві. 2. Лінгвістична експертиза в юридико-правових документах. 3. Лінгвістична експертиза в юридичній сфері зарубіжних країн. 4. Типи експертиз за змістовно-структурними характеристиками. 5. Типи експертиз за функціональною спрямованістю. 6. Типи експертиз за комунікативними сферами. 7. Судові експертизи (філологічний складник). 8. Почеркознавча авторознавча екпертиза. 9. Експертиза відеозвукозапису. 10. Психолого-лінгвістична експертиза. 11. Експертиза у сфері інтелектуальної власності. 12. Поняття мовної сугестії. 13. Базові концепти сугестивного висловлювання. 14. Проблема визначення мовленнєвого маніпулювання. 15. Мовленнєве шахрайство. 16. Мовленнєві тактики та засоби. 17. Маніпулятивний текст як предмет судового розгляду. 18. Мовно-рівневі характеристики сугестивного тексту. 	Всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу	

	Практичне завдання	Виконання одного-двох типів визначених експертиз	Правильно виконані завдання	
Усього за ЗМ 4	15	7	8	
Усього за змістові модулі	60	28	32	

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Залік	Теоретичне завдання	Питання для підготовки: (Див. змістовні модулі)	1. В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.	15
			2. Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.	13-15

			<p>3. В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.</p>	10-12
			<p>4. Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.</p>	8-11
			<p>5. Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання</p>	5-7
			<p>6. Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.</p>	0-4

	Практичне завдання	підсумкове завдання повний лінгвістичний аналіз конфліктного тексту	Правильно виконане завдання	25
Усього за підсумковий семестровий контроль		15	25	40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Артикуца Н. В. Мова права і юридична термінологія. Київ : Стилос, 2004. 271 с.
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академвидав, 2015. 318 с.
3. Калмикова Л. О., Калмиков Г. В. Психологія мовлення і психолінгвістика. Київ : Фенікс, 2018. 235 с.
4. Прадід Ю. Ф. Юридична лінгвістика та деякі актуальні проблеми законодавчої практики. *Вісник Луганського інституту внутрішніх справ*. 2002. № 1. С. 120-126.
5. Прадід Ю. Ф. Юридична лінгвістика як наука і навчальна дисципліна. *Право України*. 2002. № 7. С. 102-106.
6. Проценко Г.П., Шестопалова Л.М. Правнича лінгвістика : навчальний посібник. Київ : ПАЛИВОДА А.В., 2018. 312 с.
7. Скорофатова А. О. Основи юридичної лінгвістики. Київ : Академвидав, 2020. 640 с.
8. Токарська А. Юридична лінгвістика: актуальність становлення і перспективи розвитку. *Вісник Львівського інституту внутрішніх справ*. 2019. №2. С. 295-299.

Додаткова:

1. Крикунова Г. І., Кирюшина О. О., Івіна Л. В. Лінгво-методичні проблеми складання термінологічних навчальних словників юридичної тематики. *Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ*. 2002 .№ 1 С. 261-268.
2. Литвин Т. В. Судово-лінгвістична експертиза усних повідомлень. *Вісник Львівського інституту внутрішніх справ*. 2001. № 1. С. 268-272.
3. Мовні питання в Україні: 1917-2000. Документи і матеріали / [Уклад. Ю. Ф. Прадід]. Сімферополь, 2003. 288 с
4. Онуфрієнко Г.С. Юридична риторика. Київ : Академія, 2013. 240 с.

Інформаційні ресурси:

Відсутні